

Datum : 18 september 2007
Aan : Tweede Kamerfractie D66

Ex ante budgettaire effecten D66 tegenbegroting 2008

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van D66 de ex ante budgettaire effecten in 2008 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2008 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2008, zoals deze door het CPB in de MEV 2008 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

De rapportage beperkt zich tot de ex ante budgettaire effecten voor 2008. Voor berekeningen van de korte termijn macro economische- en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. Bovendien geven deze korte termijneffecten een onvolledig beeld. De uitkomsten voor het komende jaar zeggen weinig over de uiteindelijke economische effecten van de maatregelen in een tegenbegroting. Directe bestedingseffecten domineren op korte termijn zowel de uitkomsten voor de economische groei als het EMU-saldo (via de inverdieneffecten). Zonder macro economische doorrekening geldt voor de koopkracht een vergelijkbaar probleem. Sommige (lasten)maatregelen werken indirect op de koopkracht door, bijvoorbeeld via de loon- en prijsvorming. Het buiten beschouwing laten van deze effecten zou een vertekend beeld geven van de feitelijke koopkrachteffecten.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingvoorstellen op de plannen van het kabinet. Deze wijzigingen worden in september/oktober in het parlement met het kabinet besproken. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2008, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2008 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van D66 in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. In dit opzicht wijkt de analyse van de tegenbegroting af van bijvoorbeeld een verkiezingsprogramma. Bij die laatste gaat het om beleidsvoornemens

voor vier jaar, waarbij de uitvoerbaarheid in de regel alleen beperkingen oplegt aan de fasering van de maatregelen binnen die periode.

2 Wijzigingsvoorstellen van de D66

De wijzigingsvoorstellen van D66 impliceren bij de EMU-relevante uitgaven voor 0,8 mld euro aan intensiveringen en voor 3,8 mld euro aan ombuigingen. Ook in de sfeer van de collectieve lasten wordt een aantal wijzigingen voorgesteld. De EMU-relevante lasten dalen met 1,1 mld euro.

Tabel 2.1 Ex ante budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota, 2008

	mld euro	% BBP
Ex ante effect voorstellen D66 (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	3,8	
Intensiveringen	- 0,8	
EMU-relevante lasten	- 1,1	
Ex ante effect op EMU-saldo	1,8	0,3
Ex post effect op EMU-saldo		PM

In de Macro Economische Verkenning 2008, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van 0,7% van het BBP gerapporteerd voor 2008. Ex ante leiden de voorstellen van de D66 tot een verbetering van dit saldo met 0,3% BBP. Het ex post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.

2.1 Uitgaven

Tabel 2.2 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 3,8 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 0,8 mld euro aan intensiveringen tegenover.

2.1.1 Ombuigingen

- D66 schrapt de invoering van gratis schoolboeken (0,1 mld euro).
- Door diverse maatregelen, zoals een extra taakstelling voor materiële uitgaven en inhuur externen, beperken inburgeringplicht oudkomers en een korting op de overhead in de jeugdzorg, wordt 0,3 mld euro op de uitgaven voor openbaar bestuur bezuinigd.
- D66 kiest voor minder aanleg van wegen (0,1 mld euro).
- De exportsubsidies worden beperkt (0,1 mld euro).
- Bij de sociale zekerheid schrapt D66 de enveloppe WAO-WIA-brugbanen grotendeels, waardoor onder andere de introductie van brugbanen niet doorgaat en de vrijstelling voor

herkeuring voor WAO'ers tussen 45 en 50 jaar en de verhoging van uitkeringen voor volledig arbeidsongeschikte WAO'ers worden teruggedraaid (0,7 mld euro).

- De bezuinigingen van D66 op het flexibel re-integratiebudget voor gemeenten en het re-integratiebudget WW leveren effectief een besparing op van 0,35 mld euro. Daarbij is gecorrigeerd voor de recente onderbenutting van flexibele re-integratiebudgetten door gemeenten. Daarnaast is er nog een wegtek naar de bijstand van 0,05 mld euro die bij de intensiveringen wordt geboekt.
- D66 schaft de kinderbijslag af vanaf het derde kind (0,3 mld euro).
- Op de huurtoeslag wordt 0,1 mld euro bezuinigd.
- De AOW-leeftijd wordt met 1 maand verhoogd (0,1 mld euro).
- De intensiveringen van het kabinet bij de AWBZ worden teruggedraaid (0,3 mld euro).
- D66 draait pakket maatregelen uit het coalitieakkoord (pil, kraamzorg) terug. Dit betreft een financieringsschuif van collectieve naar private uitgaven (0,1 mld euro).

Tabel 2.2 Ombuigingen en intensiveringen, 2008, in mld euro

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters		
Onderwijs	0,1	0,5
Openbaar bestuur	0,3	
Infrastructuur	0,1	0,1
Milieusubsidies		0,1
Overige subsidies	0,1	0,1
Sociale zekerheid	1,7	0,1
w.v. terugdraaien enveloppe WAO-WIA-brugbanen	0,7	
korten op re-integratiebudgetten	0,4	
afschaffen kinderbijslag vanaf derde kind	0,3	
minder huurtoeslag	0,1	
besparing op zorgtoeslag	0,1	
AOW-leeftijd 1 maand omhoog	0,1	
Zorg	0,3	
Ontwikkelingssamenwerking	0,3	
Niet-belastingmiddelen	0,2	
Totaal, gecorrigeerd	3,2	0,8
Financieringsverschuivingen zorg	0,6	
Totaal	3,8	0,8

- D66 verhoogt het eigen risico van 150 euro per verzekerde naar 200 euro. Door een gedragseffect en een verschuiving in de financiering nemen de collectieve uitgaven af (0,5 mld euro).
- De zorgmaatregelen zorgen voor een lagere zorgtoeslag (0,1 mld euro).
- Op ontwikkelingssamenwerking wordt 0,3 mld euro bezuinigd door crisisbeheersingsoperaties uit het ODA budget te financieren.
- Het rijk verkoopt extra grond (0,1 mld euro).

- De kosten van het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) worden doorberekend in de boetes (0,05 mld euro). Ook de boetes van de NMA/Opta worden verhoogd (0,05 mld euro).

2.1.2 Intensiveringen

- D66 intensiveert met name in onderwijs (0,5 mld euro), openbaar vervoer (0,1 mld euro), milieu (0,1 mld euro) en cultuur (0,05 mld euro).

2.2 Lastenmaatregelen

Tabel 2.3 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen uit het D66-programma. Hieruit blijkt dat D66 de lasten met 0,6 mld euro verlicht. Dit is het saldo van een lastenverlichting voor gezinnen

Tabel 2.3 Microlasten D66, 2008 (mld euro)

Milieu	1,0	
w.v. verhoging belastingen op diesel		0,3
heffing bestrijdingsmiddelen, oppervlaktedelfstoffen en niet-afbreekbare smeermiddelen		0,2
sierteeltgewassen naar algemeen btw-tarief		0,2
vaarbelasting		0,1
verhoging brandstoffenbelasting		0,1
afschaffen MRB-vrijstelling old-timers		0,1
Inkomen en arbeid	- 2,4	
w.v. verlaging belastingtarieven loon- en inkomstenbelasting en koopkrachtreparatie		- 1,5
arbeidskorting, ten dele inkomensafhankelijk		- 0,7
ZVW-premie (inclusief grondslageffect IAB)		- 0,7
ZVW pakketbeperkingen		0,1
ZVW eigen risico		0,5
verhoging aanvullende combinatiekorting		- 0,2
intensivering WBSO		- 0,1
versnelde individualisering algemene heffingskorting		0,2
Vermogen en winst	0,2	
w.v. afschaffen landbouwwijziging		0,2
Overig	0,7	
w.v. logiesverstrekking naar algemeen btw-tarief		0,2
vlees naar algemeen btw-tarief		0,2
btw en accijns op softdrugs		0,2
evenementenheffing		0,1
Totaal mutatie microlasten (MLO)	- 0,6	
w.v. bedrijven		0,4
gezinnen		- 1,0
Financieringsverschuivingen	0,6	
Beleids effect EMU-relevante lasten	- 1,1	

van 1,0 mld euro en een lastenverzwaring voor bedrijven van 0,4 mld euro.

- D66 schaft het verlaagde tarief voor de glastuinbouw af (0,05 mld euro).
- D66 verhoogt de dieselaccijns. Ook schaft D66 het accijnsvoordeel op rode diesel af. Samen verhogen deze maatregelen de lasten met 0,3 mld euro.
- D66 voert heffingen in op bestrijdingsmiddelen, de winning van oppervlaktedelfstoffen en niet-afbreekbare smeermiddelen. Samen verzwaren deze nieuwe heffingen de lasten met 0,2 mld euro.
- D66 hevelt sierteeltgewassen over van het verlaagde btw-tarief naar het algemene btw-tarief. Dit verzwaart de lasten met 0,2 mld euro.
- D66 voert een vaarbelasting in voor recreatievaartuigen met een opbrengst van 0,1 mld euro.
- D66 schaft de vrijstelling in de motorrijtuigenbelasting voor auto's ouder dan 25 jaar af. Dit verzwaart de lasten met 0,1 mld euro. D66 verlaagt de tarieven van de loon- en inkomstenbelasting en verlicht zo de lasten met 1,2 mld euro. Daarnaast stelt men een enveloppe voor koopkrachtreparatie beschikbaar (0,3 mld euro).
- D66 verhoogt de arbeidskorting en voert daarnaast een inkomensafhankelijke arbeidskorting ('earned income tax credit' of EITC) in. Dit verlicht de lasten voor werknemers met 0,7 mld euro.
- D66 bezuinigt 0,6 mld euro op de ZVW-uitgaven door pakketbeperkingen (0,1 mld euro) en verhoging van het eigen risico tot 200 euro (0,5 mld euro). Vanwege het kostendekkende karakter van de ZVW betekent dit een even grote verlaging van de ZVW-premies, en door het grondslageffect van de inkomensafhankelijke bijdrage, 0,1 mld euro lagere loon- en inkomstenheffing. Daar staan lastenverzwarende financieringsverschuivingen tegenover vanwege hogere eigen betalingen. Per saldo worden de lasten zo met een kleine 0,2 mld euro verlicht. Dit is het saldo van een lastenverzwaring van 0,1 mld euro voor gezinnen en een lastenverlichting van 0,3 mld euro voor bedrijven.
- D66 verhoogt de aanvullende combinatiekorting en verlicht zo de lasten voor werkenden met kinderen met 0,2 mld euro.
- D66 verruimt het budget voor de WBSO voor speur- en ontwikkelingswerk bij startende innovatieve ondernemers en voor speur- en ontwikkelingswerk naar milieutechnologie. Dit verlicht de lasten voor bedrijven met 0,1 mld euro.
- D66 versnelt de door het kabinet ingezette geleidelijke afschaffing van de mogelijkheid om de algemene heffingskorting te verzilveren tegen de door de partner betaalde loon- en inkomstenheffing. Voor 2008 verzwaart dit de lasten met 0,2 mld euro.
- D66 schaft de landbouwwijstelling, waardoor de waardeverandering van landbouwgrond niet wordt meegerekend bij de fiscale winst, af. Dit verzwaart de lasten met 0,2 mld euro.
- D66 hevelt logiesverstrekking over van het verlaagde btw-tarief naar het algemene btw-tarief (0,2 mld euro).

- D66 hevelt vlees over van het verlaagde btw-tarief naar het algemene btw-tarief. Dit is een lastenverzwaring van 0,2 mld euro.
- D66 legaliseert softdrugs. Btw en accijns op softdrugs leveren 0,2 mld euro op.
- Door het heffen van een evenementenheffing voor politie-inzet bij grote evenementen verzwaart D66 de lasten van bedrijven met 0,1 mld euro.

De lastenmaatregelen van D66 omvatten voor 0,6 mld euro aan financieringsverschuivingen. Het betreft de verhoging van het eigen risico en pakketbeperkingen, beide in de ZVW. De lastenmaatregelen van D66 leiden daarom tot een verslechtering van het EMU-saldo met 1,1 mld euro.